

LANNOO'S AUTOBOEK

NAMIBIË

Elisabeth Petersen

LANNOO'S AUTOBOEK

NAMIBIË

ON THE ROAD

 LANNOO

INHOUD

WELKOM IN NAMIBIË

De jonge staat Namibië	7
Een uitgestrekt landschap met steeds minder omheiningen	16
Kort overzicht van het Duitse koloniale verleden	24
De volksstammen van Namibië	31

PRAKTISCHE INFORMATIE

37

DE MOOISTE ROUTES DOOR NAMIBIË

I Namibische smeltkroes met een scheutje Duits	60
Windhoek	
2 Genieten van de weidsheid	74
Van Windhoek naar Keetmanshoop	
E Extra dag: Een ommetje door het rode landschap	80
Van Windhoek door de uitlopers van de Kalahariwoestijn	
De Nama	85
Nomadische veetelers uit het noorden	
3 Een dag in de halfwoestijn, waar alles om water draait	87
Van Keetmanshoop door de Fish River Canyon naar Ai-Ais	
E Extra dag: Langs de Namibische grens	95
Van Keetmanshoop naar de Oranjerivier	
4 Van het warme keteldal naar koele hoogten	97
Van Ai-Ais via Rosh Pinah naar Aus	
5 Wilde paarden en edelstenen in het zand	103
Van Aus via Kolmanskop naar Lüderitz	
6 Terug in de tijd	110
Lüderitzbucht	
7 Tussen pinguïns en weervogels	118
Van de Atlantische Oceaan tot het NamibRand-natuurgebied	
8 Dromen in het zand	125
Schloss Duwisib en het hart van de Namibwoestijn	
9 In de mooiste zandbak ter wereld	132
De Namibische duinen	
E Extra dag: In het spoor van zeldzame zebra's en koene krijgers	142
In het Naukluft Park	
10 De Namibwoestijn, een veelzijdige leegte	146
Dwars door de woestijn naar Swakopmund	
11 Duits, Duitser,	154
Swakopmund	

12	Verre verwanten	164
	Rond Swakopmund	
	Dwars door het land	171
	Van Swakopmund terug naar Windhoek: vijf routes om uw 14-daagse rondreis af te sluiten	
13	Blik op een verdwenen paradijs	176
	Van Swakopmund naar Cape Cross en het Skeleton Coast National Park	
14	Op zoek naar cultureel erfgoed	188
	Naar de Brandberg en Twyfelfontein	
15	Stenen rariteiten	195
	Van de steengravures in Twyfelfontein tot de Burnt Mountain, de stenen orgelpijpen en het Versteende Woud	
E	Extra dag 1: In het gebied van de woestijnolifanten	202
	Van Twyfelfontein naar Damaraland Camp	
E	Extra dag 2: De andere kant van Afrika	206
	Het Kaokoveld voor beginners	
E	Extra dag 3: De andere kant van Afrika	213
	Het Kaokoveld en alles wat erbij hoort	
16	Van de droge rivier tot de 'plaats van het droge water'	218
	Etosha	
17	Van de ene op de andere voet huppelend	226
	In het Etosha National Park	
	De Herero	240
	Bantoestam uit het noorden	
18	Verskillende facetten	243
	Van een ontmoeting met de San tot een ontmoeting met het heelaal	
E	Extra dag: Het andere Namibië	255
	De regio Zambezi	
19	Naar de plek van de helende herinneringen	263
	Van Grootfontein naar het Waterberg Plateau Park	
20	Een mooie afsluiter	269
	Terug naar Windhoek	
	GESCHIEDENIS	275
	Plaatsnamen- en trefwoordenregister	282
	Namenregister	284
	Fotoverantwoording	285
	Verklaring van de symbolen	BINNENKANT ACHTERFLAP

◀ Tijdens het beklimmen van de rode duinen in de Namibwoestijn voel je je heel nietig.

WELKOM IN NAMIBIË

— De jonge staat Namibië —

In 2020 bestaat de Republiek Namibië dertig jaar. Veel inwoners maakten dus de oprichting van het land in 1990 mee. Voor wie jonger is dan 30 jaar, en dat is ongeveer tweederde van de bevolking, is het niet meer dan vanzelfsprekend dat elk jaar op 21 maart met het hijsen van de vlag van Namibië in het stadion in de hoofdstad Windhoek het bestaan van een onafhankelijke en stabiele, democratische staat wordt gevierd. Al zullen ze vast op school of uit de verhalen van ouderen hebben vernomen dat aan de oprichting van hun staat een heel lang en moeilijk proces voorafging.

Dat proces begon eind 19de eeuw met het min of meer willekeurig vastleggen van de grenzen door de koloniale machten. Het Duitse Rijk mengde zich pas laat in de strijd om de kolonies en stelde daarom alles wat overbleef

▼ In het noordwesten van Namibië ziet u nog de traditionele hutten van de Himba.

- De kleurrijke stad Lüderitz werd genoemd naar de stichter, Adolf Lüderitz.

zeker. Dat was het weinig aantrekkelijke en dunbevolkte gebied tussen de rivier Kunene in het noorden en de Oranjerivier in het zuiden, in het oosten begrensd door de halfwoestijn Kalahari en in het westen door de Atlantische Oceaan. De kolonie kreeg de naam Duits-Zuidwest-Afrika en ontstond ongeveer tegelijkertijd met Duits-Oost-Afrika, het huidige Tanzania. Om de twee kolonies met elkaar te kunnen verbinden, sloot de Duitse rijkskanselier Leo von Caprivi in 1890 met de Engelsen het Zanzibarverdrag. Daarin werd afgesproken dat de Engelsen een landstrook in het noordoosten van het huidige Namibië afstonden, meer bepaald de Caprivistrook, die nu deel uitmaakt van de Regio Zambezi. Er werd totaal geen rekening gehouden met etnische groeperingen of geologische kenmerken (zoals dat trouwens ook het geval was bij het bepalen van de andere grenzen). Men nam het officiële 'Niemandersland' in bezit en het enige waaraan belang werd gehecht, was het beschermen van het gebied tegen de invloed van andere koloniale machten (Portugal met Angola in het noorden, Engeland met Botswana in het oosten, Nederland en Engeland met Zuid-Afrika in het zuiden).

Nadat het uitgestrekte, ongerepte land duidelijk begrensd was, stelde men een samenhangend bestuur samen en bouwde men de nodige infrastructuur op voor de ontginning van de bodemrijksdommen die men ondertussen had gevonden. De Eerste Wereldoorlog en de bepalingen van het Verdrag van Versailles van 1919 maakten een einde aan de Duitse koloniale heerschappij. De Volkenbond droeg de heerschappij over het gebied over aan Zuid-Afrika en zo werd Zuidwest-Afrika een mandaatgebied en de vijfde provincie van de Republiek Zuid-Afrika.

Na de Tweede Wereldoorlog bemoeide de VN, de opvolger van de Volkenbond, zich met het lot van het land. Jarenlang werd er gebakkeleid over het mandaat van Zuid-Afrika over het gebied, want het gebied zou niet worden bestuurd ten goede van de inwoners. Uiteindelijk werd in 1966-1967 herhaaldelijk aangedrongen dat Zuid-Afrika zich zou terugtrekken uit het gebied en werd een VN-resolutie aangenomen om Namibië naar de onafhankelijkheid te leiden. Hoe halsstarriger Zuid-Afrika weigerde toe te geven aan de interna-

tionale druk, hoe groter de bevrijdingsbeweging in het land zelf werd. In 1960 werd de South West Africa People's Organisation (SWAPO) opgericht, onder leiding van Sam Nujoma. Hun gewapende afdeling People's Liberation Army of Namibia (PLAN) streed in 1966 voor het eerst tegen de Zuid-Afrikaanse troepen. Het was het begin van een bittere guerrillastrijd, met goedkeuring van de VN. De strijd werd vooral vanuit het nabijgelegen Angola gevoerd, dat door het einde van de koloniale heerschappij van Portugal en de daaropvolgende burgeroorlog in chaos belandde, aan de ene kant opgewekt door Zuid-Afrikaanse troepen, aan de andere kant door Cubaanse soldaten.

▲ De vrouwen van de Herero-stam staan bekend om hun opvallende hoeden, die de hoorns van runderen voorstellen.

◀ Onderwijs wordt in Namibië hoog in het vaandel gedragen, ongeveer 87 procent van alle kinderen gaat naar school.

- ▲ In de Zambezi-regio (de voormalige Caprivistreek) dragen vrouwen hun waren traditioneel op het hoofd.

De VN bleef de ingeslagen politieke weg volgen en eiste in nieuwe resoluties in 1976 en 1978 vrije verkiezingen voor Namibië. Maar de in 1978 gehouden verkiezingen noch de daaruit ontstane interimregering werden erkend door de VN. Want de SWAPO, de sterkste politieke macht van Namibië die van de VN de rol als waarnemer had gekregen, had er niet aan deelgenomen. Alle beslissingen van de nieuwe regering botsten op het vetorecht van de Zuid-Afrikaanse administrateur-generaal. De onafhankelijkheid was een klucht. Toch slaagde de interimregering (1978-1983) erin de Zuid-Afrikaanse apartheidswetten in Namibië af te schaffen, een belangrijke stap naar de onafhankelijkheid van het land. De weg naar de onafhankelijkheid werd echter pas eind jaren 1980 geëffend toen een einde kwam aan de Koude Oorlog. De Cubanen trokken zich terug uit Angola en daardoor werd een terugtrekking van Zuid-Afrika uit het mandaatgebied eenvoudiger, want het zou niet langer tot gezichtsverlies leiden. De SWAPO, die altijd socialistisch ingesteld was, maakte plotseling een bocht en koos voor verzoening. Er was niet langer sprake van onteigeningen en herverdeling van het bezit. 'One Namibia, one nation', klonk het toen.

In december 1988 werd met toestemming van de Zuid-Afrikaanse Republiek de onafhankelijkheid van Namibië uitgeroepen. Amper een jaar later, in november 1989, vond onder toezicht van de VN de verkiezing plaats van de grondwetgevende vergadering. De SWAPO kwam er als sterkste partij uit met een absolute meerderheid. In maart 1990 werd Sam Nujoma verkozen tot eerste president van Namibië. En zo ontstond de Republiek Namibië, een onafhankelijke, democratische staat, waar in de grondwet de belangrijkste mensenrechten werden vastgelegd. *Reconciliation*, de verzoening van alle tegenstrijdige machten, werd het toverwoord van het nieuwe begin. Er werd een nationale vlag gekozen en de meer dan tien etnische groeperingen in het

land konden samen in de officiële landstaal, het Engels, het volkslied zingen: 'Namibia our Country!'

De meeste toeristen zijn alleen maar in de lange geschiedenis van het ontstaan van Namibië geïnteresseerd als het gaat over hoe veilig het is om het land te bezoeken. Het land heeft het vooral economisch nog moeilijk, maar één ding staat vast: de Namibiërs doen al lang hun uiterste best om conflicten en problemen via de parlementaire, democratische weg op te lossen. Zo was er de kwestie van de landbouwgrond die men wilde herverdelen. Daarvoor waren de Namibiërs het eens om het principe 'vrijwillige verkoper, vrijwillige koper' toe te passen. Dat betekent dat als een boer niet langer zijn landbouwgrond kan of wil bewerken, de staat de grond kan kopen en ter beschikking kan stellen van mensen die boer willen worden. Helaas bleek vaak dat het die nieuwe kandidaten aan vakkennis of geld ontbrak om de grond zinvol te bewerken, en dus is men niet langer van het nut van dit principe overtuigd. De in het land wonende blanken zijn belangrijk voor de economie van het land en dat beseffen ook de politieke machthebbers. Tegelijkertijd groeit het aantal goed opgeleide zwarten de afgelopen decennia sterk. Ze stellen zich zelfbewust open voor de toeristen.

Het bereiken en in stand houden van een economisch stabiele toestand is en blijft het belangrijkste politieke thema. Hoewel er positieve cijfers voorgelegd kunnen worden, is het aantal werklozen nog altijd immens hoog. Uit de statistieken van de landen ten zuiden van de Sahara komt Namibië goed uit de verf wat betreft het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking. Het probleem wordt al snel duidelijk in het volgende voorbeeld: 10 procent van de bevolking verdient ongeveer 55 procent van het nationale inkomen en meer dan de helft van de bewoners leeft onder de armoedegrens. De regering levert grote inspanningen om hierin verandering te brengen door vermogens

- ▼ [Huur bij voorkeur een terreinwagen voor een rondrit door Namibië.](#)

IN HET GEBIED VAN DE WOESTIJNOLIFANTEN

— Van Twyelfontein naar Damaraland Camp —

86 km

EXTRA DAG I

Twyelfontein – Damaraland Camp

Deze route is tot km 23 identiek aan de route van dag 15, maar zonder de bezienswaardigheden.

KM	TIJD	ROUTE	ZIE KAARTEN OP BLZ. 177, 214 EN 218
0	8.00	Verlaat de lodge via de D3214.	
23		Neem de D3254 richting Torra Bay.	
49		Neem links de C39 (gedeeltelijk aangegeven als D2620) richting Torra Bay.	
86	10.00	Sla linksaf en laat uw wagen achter bij de kleine boerderij (let op de borden). U wordt hier opgehaald en naar Damaraland Camp gebracht.	

Als u van Twyelfontein komt (of ernaartoe rijdt vanuit het Skeleton Coast National Park) en de wildernis van Damaraland dieper wilt inrijden, kan dat (ook zonder terreinwagen) door te verblijven in het **Damaraland Camp**.

Als u vanuit Twyelfontein komt, kunt u 's ochtends voor uw vertrek de bezienswaardigheden bezoeken die staan beschreven bij dag 15 (zie [blz. 195](#)), zoals de steengravures, de Burnt Mountain en de Organ Pipes. Het is aanbevelen minstens een volledige dag uit te trekken voor het Damaraland Camp (en er dus **tweemaal te overnachten**).

U moet vooraf telefonisch laten weten hoe laat u **ongeveer zult aankomen** in het kamp, want als u geen terreinwagen hebt, moet u uw wagen achterlaten op het parkeerterrein bij de geitenboerderij aan de weg.

Om aan te sluiten bij de route van dag 16, keert u via de C39 (D2620) terug naar Khorixas (110 km). U kunt dan geen ommetje naar de Vingerklip maken, maar volgt de asfaltweg C39 meteen via Outjo naar het Etosha National Park (C38) (Damaraland Camp – Okaukuejo = 358 km).

Het domein van Damaraland Camp is een wereld op zichzelf. Terwijl u vanuit Twyelfontein de C39 volgt, begint het landschap te veranderen. Eerst is er de overgang naar de woestijn en de uitlopers van de skeletkust. Tussen bijzon-

dere rotsformaties en bruin Damaralandgesteente duikt al eens een zandduin op, wat vreemd lijkt, maar in feite niet meer dan logisch is.

Tijdens de rit van de geitenboerderij naar het kamp hebt u dan echt het gevoel dat u een grens oversteekt. Het *pad* loopt steil en rotsig door een bruine steenwoestijn regelrecht naar het buitenissige. Hoewel u slechts 11 kilometer moet afleggen en een halfuur onderweg bent, hebt u na die rit met de terreinwagen, waarin u stevig door elkaar wordt geschud, het idee dat u op een andere planeet bent beland.

Een planeet met weidse, doodse vlakten en een verpletterende stilte. De spitse bergen worden er gevormd door chocoladekleurig steenpuin. De groene schijnbloemen van de wolfsmelk stralen leven uit, maar zijn zo giftig dat ze tot de dood kunnen leiden (zelfs als u ze gebruikt om vuur te maken voor een barbecue).

Als u vanuit het Camp een rondrit maakt, zult u al snel onder de indruk zijn van de veelzijdigheid van dit gebied. Het is een pure wildernis, zonder één enkele omheining. U zult opnieuw onder de indruk zijn van de schoonheid van de rotsen die zich rond grote valleien verheffen. Die valleien doen dienst als een soort opvangbekkens voor het beetje vochtigheid dat er heerst en daardoor groeien er struiken en gras. Kuddes grazende springbokken trekken op hun gemak rond, struisvogels lopen in een schijnbaar soepele galop over de vlakke. Daarna volgen opnieuw zandvlakten, die de nabijheid van de Namib aankondigen. En ten slotte komt u bij de steeds breder wordende rivierbedding van de Huab, die droogstaat maar waarvan de oevers toch dichtbegroeid zijn.

Dan bent u bij het leefgebied gekomen van de dieren die u wellicht hoopt te zien en die vooral dankzij hun zeldzaamheid zo populair zijn, namelijk de

▲ Tijdens een rondrit in Damaraland hopen veel toeristen de legendarische woestijnolifanten te spotten.

▲ In de wildernis van Damaraland waant u zich op een andere planeet.

legendarische woestijnolifanten. U kunt hun sporen zien in de bedding van de Huab. Want alleen die bedding staat voor hen in deze dorre streek garant voor voldoende water, het grondwater, en voedsel, de bomen (onder andere acacia's) die bij de rivier groeien.

Natuurlijk valt zo'n ontmoeting niet te plannen en dus is het nooit zeker of u de olifanten zult zien. In elk geval doen de goed opgeleide gidsen van het Camp hun uiterste best de dieren op te sporen. Ze doen dat bovendien op een manier die de dieren niet stoort en de toeristen niet in gevaar brengt. Als u een kudde ziet, wees er dan maar zeker van dat het een ervaring is die het zoeken en wachten meer dan waard is.

Tijdens al uw tochten in dit gebied zullen de gidsen u ook wijzen op veel andere dieren en planten, die u met uw ongeoefende oog anders zonder twijfel over het hoofd ziet. Neem 's middags een duik in het natuurlijke zwembad tussen de rotsen om verhitte gemoederen en lijven weer af te koelen in het heldere, koude water of geniet nog één keer van het uitzicht op de weidse, ruwe schoonheid van deze hoogvlakte terwijl u wordt omhuld door een absolute en daardoor bijna tastbare stilte. Laat de indrukken van die dag langzaam tot u doordringen.

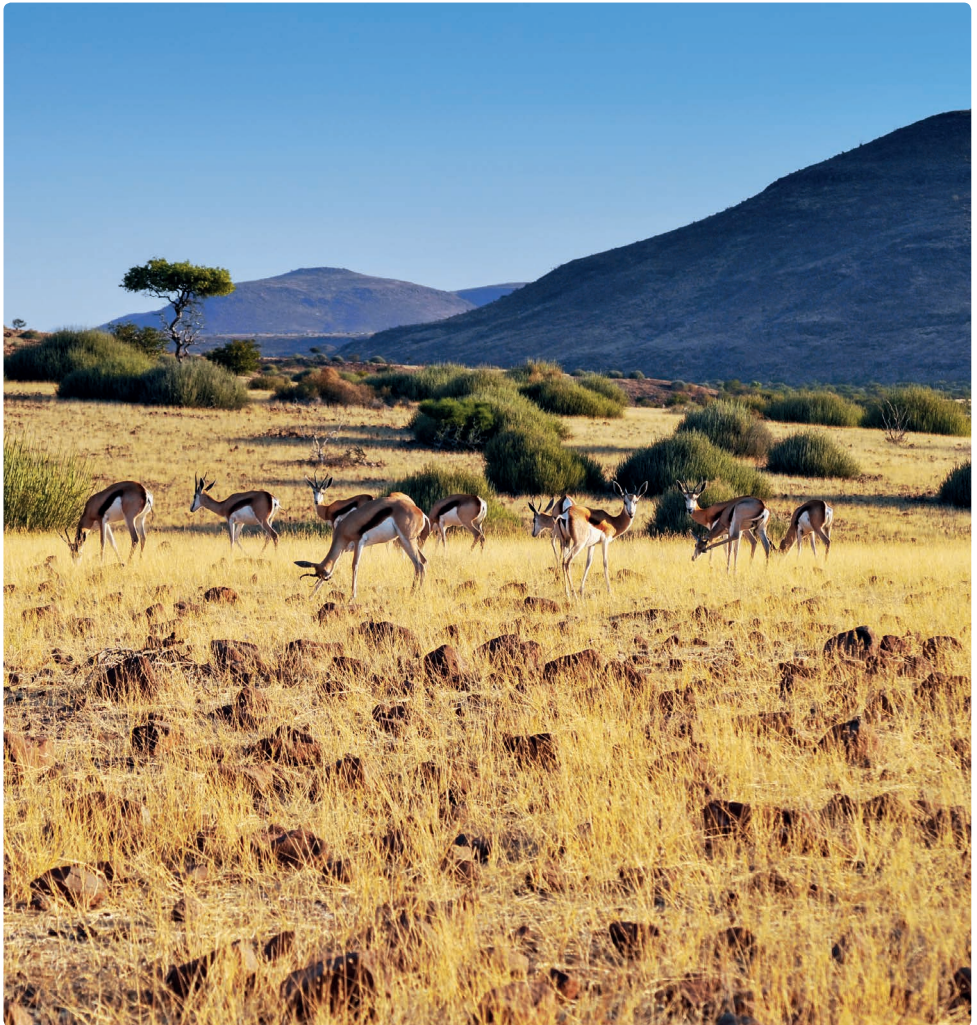
i PRAKTISCHE INFORMATIE EN TIPS

THE DAMARALAND CAMP

- Reserveringen:
- T (021) 70 27 50 of (011) 27 50 00
- of online: www.wilderness-safaris.com
- Dit Camp is onderdeel van de groep Wilderness en werd meermaals bekroond als onderneming voor duurzaam toerisme. Opmerkelijk is ook de geslaagde poging om de plaatselijke bevolking te betrekken

in het project. Het kamp ligt op de noordelijke oever van de droge bedding van de Huab, te midden van een landschap dat gedeeltelijk woestijnachtig is. We zitten hier dan ook slechts 90 kilometer van de Skeleton Coast. U kunt tijdens rondritten in het gebied woestijnolifanten, zwarte neushoorns, oryxen, koedoes en springbokken observeren. Tijdens

wandelingen maakt u kennis met de speciale woestijnflora. Het kamp beschikt over een natuurlijk zwembad in een uitholling in de rotsen en een landingsterrein. U overnacht in een van de acht luxeueze tenten met eigen sanitair. \$\$\$\$ (incl. volpension en activiteiten)

DE ANDERE KANT VAN AFRIKA

— Het Kaokoveld voor beginners —

188 km

EXTRA DAG 2

Twyelfontein – Palmwag – Khowarib (reisduur: 4–5 dagen)

ZIE KAARTEN OP BLZ. 177, 214 EN 218

KM	TIJD	ROUTE
0	9.00	Rijd vanuit Twyelfontein via de D2612 tot de C39 en neem die richting Palmwag.
68	10.00	Neem bij de splitsing met de C43 deze laatste richting Palmwag .
107		Blijf de C43 volgen tot
188	12.30	Khowarib Lodge .
Om aan te sluiten bij de route van dag 16 naar het Etosha National Park:		
0	9.00	Keer vanaf Khowarib via de C43 terug naar
77	10.30	Palmwag (Veterinary Point).
82		Neem links de C40 richting Kamanjab.
102	11.00	Sla af naar het parkeerterrein van de Grootberg Lodge . Als u hier niet wilt overnachten, blijf dan de C40 volgen tot
177	12.00	Kamanjab . Blijf de C40 volgen tot
251	13.00	Otijkondo (u kunt hier de dorpschool bezoeken). Volg vanaf hier de route van dag 16 (blz. 218) via de C40.
448	15.30	Aankomst in Okaukuejo (uiteraard later als u in Otjikondo de school bezocht).

Eerst en vooral moet u weten dat het weinig uitmaakt of u nu in Palmwag, de Khowarib Lodge, Fort Sesfontein of een kampeerterrein in de omgeving van de lodges verblijft voor de dagen die u doorbrengt aan de rand van het Kaokoveld. Alle adressen die we u aanbevelen, hebben hun voordelen. We gaan hier even uit van een verblijf in de **Khowarib Lodge**, omdat het het nieuwste adres is.

De rit van Twyfelfontein richting Palmwag biedt vooral aan het einde tot de splitsing met de weg naar Torra Bay alles wat Damaraland aan schoonheid te bieden heeft, zoals chocoladekleurige rotsen te midden van geel woestijnzand dat tot hier gewaaid is, en schuchtere plukjes gras in groene en gele tinten.

Juist voor Palmwag rijdt u voorbij Veterinarian Point, een grens ter bescherming van de consumptie (zo zou men het in Europa toch formuleren). Ten zuiden van de omheining graast vee op afgebakende terreinen, ten noorden van de omheining loopt het vee vrij rond en worden de dieren niet gecontroleerd op ziekten. Vee- en vleestransporten worden hier gecontroleerd. Een beetje verderop bevindt zich een van de weinige benzinstations in de omgeving met een vrij betrouwbare voorraad brandstof.

Het duurt nu vast niet lang meer voor u niet ver van de weg giraffen, springbokken en oryxen ziet grazen. Er zijn geen omheiningen en dus kunnen ze ongehinderd hun gang gaan. Toeristen daarentegen moeten af en toe wel een hindernis overwinnen, zoals een droge of (een beetje lastiger) volgelopen rivierbedding. Het probleem is dat vaak moeilijk te zien is hoe diep het water is en het dus moeilijk in te schatten is of u de overkant zult halen.

Hier en daar ziet u op enige afstand van de weg kleine dorpen met hutten van de Damara of de Herero. Ze staan te midden van een droge, ruwe vlakte en vaak staan er kudde magere runderen of geiten bij die op zoek zijn naar een beetje groen. Soms duikt langs de kant van de weg een kraampje op met een schraal aanbod aan waren (stenen, vreemde stukken hout, sober handwerk). De eigenaren lijken er niet eens op te rekenen dat er ooit een koper opdrukt, want het gebeurt zelden dat er iemand bij het kraampje aanwezig is.

▲ De Himbameisjes hebben dikke vlechten vooraan op hun hoofd.

▲ De grensrivier Kunene vertakt zich in vele watervallen in het Kaokoveld.

De Khovarib Lodge biedt ruime chalets met tentwanden langs de oever van de Hoanib. Een zuchtje wind zorgt voor enige verkoeling en grote bomen, vooral mopanes, creëren schaduw. Het woord *Khovarib* betekent in de taal van de Herero 'vloeiend water'. En inderdaad, de Hoanib bevat hier wel degelijk water. Het water lokt dieren en dus worden de gasten van de lodge af en toe getrakteerd op luidruchtige discussies tussen bavianen. 's Nachts krijgt u het gezelschap van een andere diersoort: kikkers. Zodra het donker wordt, zetten zij een veelstemmig en luidruchtig concert in, dat gelukkig zo eentonig is dat het toch weer slaapverwekkend wordt.

's Ochtends kunt u vanuit de lodge een rondrit met gids maken door de Khovaribkloof. De gids, Corné, loodst de landrover handig door het zand en de stenen, langs steile rotswanden die u af en toe doen duizelen. Bij de rivier ziet u soms mensen: herders met hun kudden, vrouwen met waterkruiken. De dorpen ziet u niet, al zijn ze er wel, maar goed verscholen.

In Khovarib ontmoet u meisjes uit de omliggende dorpen. Ze werken er in het restaurant. Spreek ze gerust aan. Ze zullen u giechelend vertellen hoe de vrouwen in Namibië tegenwoordig aan die steile haren komen die nu zo populair zijn in het land, meer bepaald door het gebruik van kunsthaar.

Barman Robin kan u nog veel meer vertellen. Hij is een Himba en geboren in een traditioneel dorp, waar zijn ouders nog altijd leven. Een buurvrouw overtuigde zijn vader ervan dat hij zijn zoon naar school moest sturen, ook al zou hij een rond moeten verkopen om dat te bekostigen. Ze vond het minder zinvol om dat rond bij te houden om dan later als erfenis te schenken. De jongen zou er meer aan hebben om nu te leren lezen en schrijven en een vreemde taal te leren. Doorslaggevend voor de vader was het vooruitzicht dat zijn zoon hem zou kunnen helpen bij de correspondentie.

De investering loonde. Robin was een goede leerling, spreekt nu goed Engels en verdient zijn kost in de lodge als barman. Hij volgt bovendien een opleiding tot gids. Elke zes weken keert hij terug naar zijn dorp, kleedt zich daar op traditionele wijze en reinigt zich aan het heilige vuur in de kraal van zijn ouders om zich te ontdoen van alle schadelijke invloeden. Hij stemt ermee in dat zijn vader hem volgens de tradities een vrouw uitzoekt. Best een uit-

daging, deze combinatie van twee werelden, en het is moeilijk te zeggen hoe het zal aflopen. Zulke ontmoetingen bieden een blik in het plaatselijke leven, zoals u dat anders nooit te zien krijgt.

HET KAOKOVELD

Het moeilijk toegankelijke gebied tussen de Kunene (de grens met Angola) in het noorden, Owamboland en het Etosha National Park in het oosten, de Skeleton Coast in het westen en Damaraland in het zuiden, is 50.000 km² groot. Tot de onafhankelijkheid van Namibië in 1990 was het Kaokoveld niet toegankelijk voor toeristen, een toestand die best veel bestuurders in Namibië graag opnieuw zouden invoeren, zowel om de Himba te beschermen, het volk dat door de invloed van het toerisme steeds meer zijn traditionele levenswijze loslaat, als om de kwetsbare ecologie te beschermen en ter bescherming van alle naïeve avonturiers die ervan uitgaan dat het huren van een terreinwagen het enige is wat nodig is om de wildernis in te trekken.

Dat is inderdaad een van de voorwaarden, want er is geen goed uitgebouwd stratennetwerk (sommige routes zijn zelfs voor geoefende offroadspecialisten een hele uitdaging), betrouwbare bewegwijzering is er ook niet en zelfs de kaarten zijn niet altijd even betrouwbaar. Wie Namibië op eigen houtje verkent, kiest het beste een van de laatste bastions van het toeristische gebied: **Palmwag** (vanuit Khorixas via de C39 en de C43: 154 km), **Khowarib** (vanuit Palmwag via de C43 nog 82 km noordwaarts) of **Sesfontein** (vanuit Palmwag 115 km noordwaarts via de C43). Zelfs voor die rit is een terreinwagen geen overbodige luxe. Want hoewel de *gravel pads* hier in het algemeen goed zijn, moet u af en toe een 'droge' rivierbedding oversteken, waar zelfs in droge periode waterpoelen staan waarvan de diepte moeilijk in te schatten is.

Vanuit de drie hierboven genoemde plaatsen worden rondritten aangeboden naar de mooiste bezienswaardigheden in de natuur, maar ook naar dorpen van de Himba. Dit gebeurt altijd onder begeleiding van een ervaren gids (vaak een Himba). Op de drie plaatsen zijn goede kampeermogelijkheden.

De hoofdstad van het Kaokoveld, **Opuwo**, is ondertussen probleemloos (en zonder al te veel avonturen) vanuit Kamanjab bereikbaar, want de C35 en de C41 zijn geasfalteerd. Ook de weg naar de **Ruacana Falls** (C35) en de weg naar de **Epupa Falls** (C43) kunt u probleemloos gebruiken. Het grote avontuur hoeft u hier dus niet meer te verwachten. Wie avontuur zoekt, denkt waarschijnlijk vooral aan de in het noordwesten van het Kaokoveld gelegen gebieden **Hartmann's Valley** en **Marienfluss** en aan hindernissen zoals de legendarische **Van Zyl's Pass** (572 m hoogteverschil over een afstand van 10,4 km). Er worden rondritten aangeboden waarbij u zelf rijdt in het gezelschap van een gids. Het risico is kleiner en u hebt toch het gevoel zelf het avontuur te beleven.

In elk geval is een **rondrit met gids** aanbevolen als u meer wilt zien dan alleen de probleemloos bereikbare bezienswaardigheden. Het aanbod aan rondritten is groot. Geef de voorkeur aan een organisatie die zelf voor de nodige kampeeruitrusting zorgt. U vindt een voorbeeld van zo'n rondrit bij de 'Extra dag: Het Kaokoveld en alles wat erbij hoort' ([blz. 213](#)).

Wilt u toch liever zelf de touwtjes in handen nemen en het grote avontuur beleven, zoek dan gelijkgezinde toeristen, zodat u tenminste **in konvooi** het gebied kunt verkennen.

Ook voor het contact met de Himba wordt uitdrukkelijk aanbevolen de dorpen met een gids te bezoeken. Zo voorkomt u dat de dorpsbewoners veranderen in gewiekste bedelaars. Voor een bezoek aan zo'n dorp betaalt u trouwens met levensmiddelen (een vooraf overeengekomen hoeveelheid) en niet met geld. De gidsen zorgen vaak ook voor hoestsiroop en medicijnen tegen hoofdpijn, erg gewilde producten bij de Himba, niet zozeer als *muti* (medicijnen), veeleer als drugs door hun opwekkende of narcotiserende werking.

- Dit landschap wacht op u in het Kaokoveld.

Onderweg naar de **Grootberg Lodge** komt u opnieuw langs Palmwag en vervolgens rijdt u richting Kamanjab. De goed aangelegde weg klimt kronkelend naar de Grootbergpass, waar u moet afslaan naar de lodge. Als u dat laatste steile stuk niet ziet zitten, kunt u uw wagen achterlaten op het bewaakte parkeerterrein en u naar de hoogte van 1800 meter laten brengen. De lodge is de eerste in het land die eigendom is van de inheemse bevolking onder leiding van de *conservancy*.

Houd er rekening mee dat hier een strakke, koele wind waait en dat u dus het beste een warme jas bij de hand hebt. Zo kunt u zo lang u wilt genieten van het indrukwekkende uitzicht op de 65 kilometer lange en 4 kilometer brede vallei die zich uitstrekt voor de bergkam waartegen de lodge lijkt te zijn gevlijd. Het is zonder twijfel een van de mooiste uitzichten in Namibië vanaf een overnachtingsmogelijkheid.

En de lodge heeft nog meer te bieden, zoals een zoektocht naar neushoorns in de vallei. Onder leiding van een gids en twee spoorzoekers vertrekt u al heel vroeg. Vervolgens trekt u lange tijd op uw dooie gemak door de struiken onder in de vallei, terwijl de spoorzoekers met hun geoefende blik de in het vroege ochtendlicht badende bergflanken afspeuren. Als ze iets vinden, verlaten jullie de landrover en gaan jullie te voet verder. In stilte en met de nodige snelheid volgen jullie de spoorzoekers dwars door alles heen. Plotseling lijken ze het spoor bijster en verspreiden de spoorzoekers zich over het terrein, terwijl de gasten zich zo stil mogelijk in de struiken moeten schuilhouden. Even later mogen jullie weer in beweging komen en ziet u ongeveer 70 meter verderop de kolos achter het dorre gras en takjes. Neushoorns zien niet goed en de spoorzoekers zorgen ervoor dat jullie zo staan opgesteld dat de wind jullie geur niet tot de neushoorn blaast en dus hoeft u niet bang te zijn dat deze indrukwekkende dieren u zullen aanvallen... Tenminste, dat zeggen de spoorzoekers. Ze zoeken voor u zelfs het beste plekje uit voor een foto, waar geen takje of blaadje in de weg hangt. Na een lange fotosessie draait de neushoorn uw fototoestel de rug toe en wordt hij met rust gelaten. En jullie kunnen opgelucht ademhalen: jullie hebben geweldige foto's en liepen geen gevaar.

Zulke tochten zijn zonder twijfel indrukwekkend. Het uitzicht op de gigantische vallei is overweldigend, maar juist hier krijgt u twijfels over het (op zich heel overtuigende) model van de *conservancy*. Want de samenwerking tus-

sen de vertegenwoordigers van de plaatselijke bevolking (*conservancy*) en de commerciële bedrijven lijkt niet altijd zonder problemen te verlopen en het is ook duidelijk dat de plaatselijke inwoners meer tijd nodig hebben en meer inspanningen moeten leveren om hun ideeën over natuurbehoud bij te schaven. Zo mag men in de dorpen niet vertellen hoeveel neushoorns nog in de vallei leven (het zijn er slechts zeven). Want als de plaatselijke inwoners dat weten, krijgen ze meteen zin om op jacht te gaan. Ook die inzichten zijn voor toeristen heel interessant.

De volgende dag rijdt u via Kamanjab naar Outjo en zo komt u opnieuw op de hoofdroute (dag 16, [blz. 218](#)).

- ▼ Neushoorns zijn populaire fotomodellen, maar onthoud dat u ze altijd met de nodige voorzichtigheid moet benaderen.

i PRAKTISCHE INFORMATIE EN TIPS

KHOWARIB LODGE

 1 km van de D3706, niet ver van de
 C43, ten oosten van Khoriwab
 T (064) 40 27 79
 www.khowarib.com

Mooie lodge aan de oever van de Hoanib, bij de ingang van de Khowaribkloof. U kunt er ook kamperen. De eigenaren bieden rondritten en bezoeken aan een Himbadorp onder begeleiding van een Himba aan. U kunt er ook meerdaagse rondritten reserveren. \$\$\$\$ (incl. diner)

PALMWAG LODGE

 Aan de C43, ten noorden van de
 splitsing met de C40
 T (081) 620 68 87 (mobiel)
 www.palmwaglodge.com
 of reserveer via Eden Travel:
 T (061) 23 43 42, eden@mweb.co.na

Deze lodge wordt omringd door het typische landschap van Damaraland. Het is een traditioneel adres en straalt dan ook gezelligheid uit. Lekker eten, goed ingerichte bungalows, spectaculaire zonsondergangen tussen de

makanipalmen en de kans is groot dat u er woestijnolifanten of zelfs neushoorns ziet. Ook kampeerterrein. \$\$\$\$

Men biedt rondritten met een verschillende duur en klemtonen aan (onder andere het zoeken naar neushoorns of een bezoek aan een Himbadorp). Wilderness Safaris regelt de reserveringen in het Desert Rhino Camp in het 450.000 ha grote concessiegebied van Palmwag. Het kamp is een goede uitvalsbasis voor het observeren van wild. www.wilderness-safaris.com.

FORT SESFONTEIN, LODGE & SAFARIS

 Opuwo
 T (065) 68 50 34, (081) 31 69 44
 (mobiel)

www.fort-sesfontein.com
 Heel smaakvol ingerichte lodge in een voormalig Duits fort. In de omgeving bevinden zich traditionele dorpen van de Damara en Herero, waardoor dit gebied als uitgesproken 'zwart' wordt

ervaren en dus authentiek lijkt te zijn. Deze laatste voorpost van de Europese levenswijze voor de Epupawater-vallen is een ideaal gelegen adres voor uitstappen (ook van één dag) in het Kaokoveld (door de Girabisvlakte naar de rivier Hoanib, naar afgelegen Himbadorpen, naar de rotstekeningen van Sassos of naar het natuurlijke zwembad van Ongongo). \$\$\$

GROOTBERG LODGE

 T (067) 33 32 12
 www.grootberg.com
 U kunt online reserveren. De lodge wordt beheerd door Journeys Namibia
 T (061) 22 81 04
www.journeysnamibia.com

Dit is de eerste lodge die wordt beheerd door een conservancy. De belangrijkste troeven zijn het prachtige uitzicht over Klip River Valley en een interessant aanbod van activiteiten, zoals het observeren van olifanten en neushoorns of wandelingen met gids. \$\$\$

Oorspronkelijke titel: Namibia
Oorspronkelijke uitgever: VISTA POINT Verlag GmbH, Rolandsecker Weg 30, 53619 Rheinbreitbach
Uit het Duits vertaald door Anja De Lombaert
Vormgeving: Studio Lannoo
Zetwerk: Peter De Bock
Cartografie: Kartographie Huber, München
© VISTA POINT Verlag, Rheinbreitbach
© 2019 Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo nv, Tiel
D/2019/45/139 - ISBN 978-94-014 5797-2-NUR 516

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.
e-mail: redactie.toerisme@lannoo.be

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.